

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

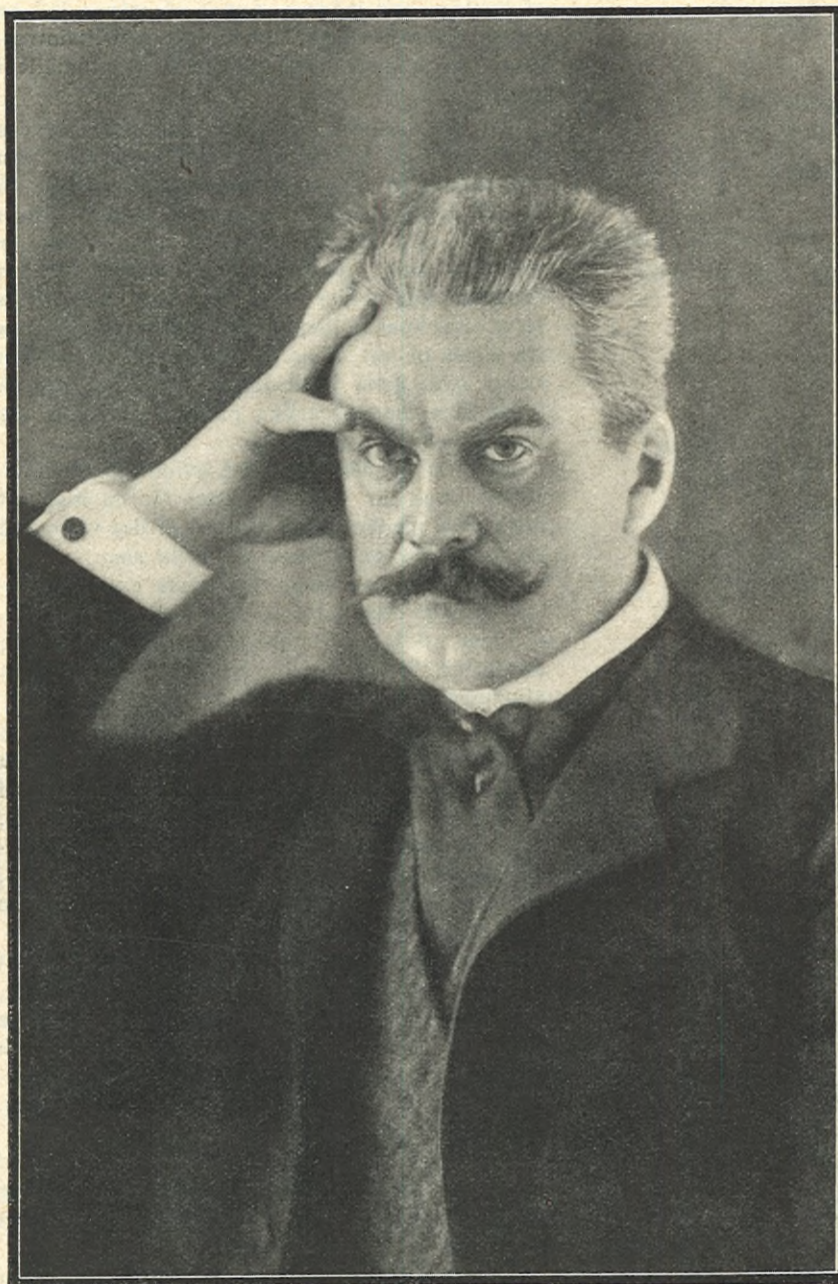

ILLUSTRERAD TIDNING

HOMMELN

FÖR · KVINNAN · OCH · HEMMET

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: FRITHIOF HELLBERG.

ALBERT EDELFE LT.

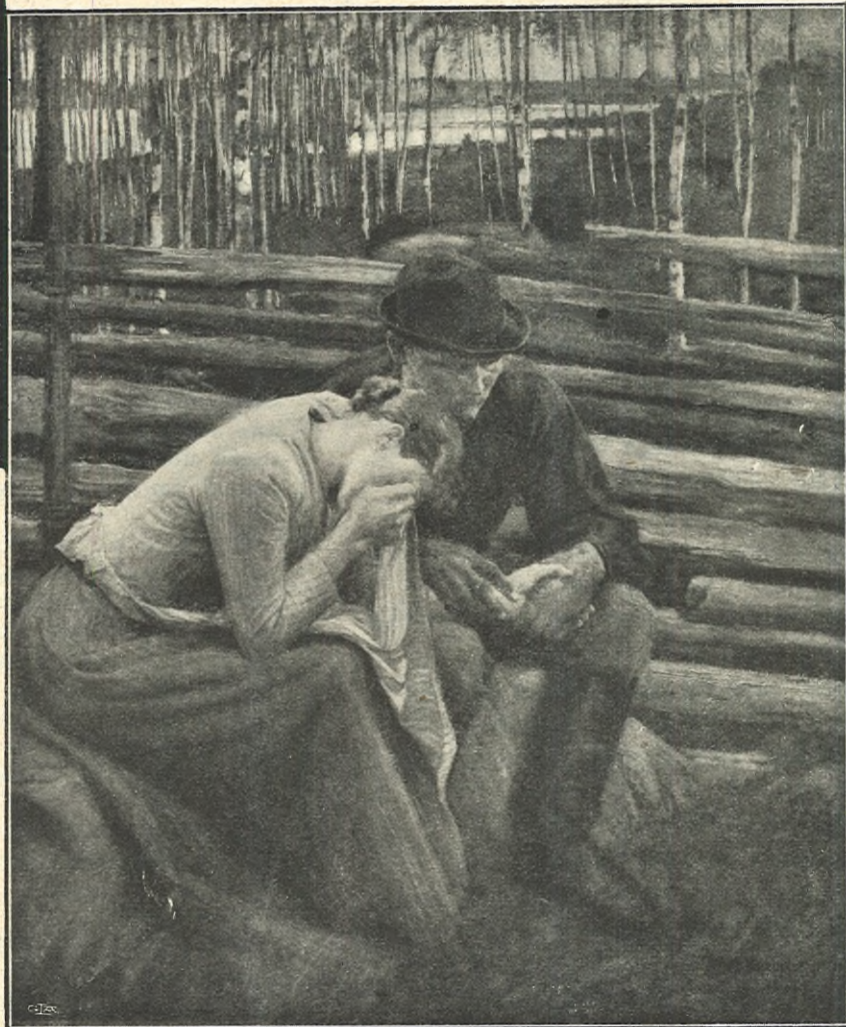
FRÄMST FINLANDS och därefter hela nordens estetiska kultur har genom konstnären Albert Edelfelts i dagarna timade bortgång drabbats af en oersättlig förlust.

Albert Edelfelt var nämligen genom sin natures sammansättning af nordisk kraft och nordisk vekhet samt raffinerad europeisk förfining en konstnärsgestalt, som i sig innefattade och uttryckte det bästa och vackraste i den moderna finska nationens tanke- och stämmningslif, liksom han ock med djärf realism och djup, sann känsla förstod att tolka storheten hos sitt fäderneslands svältande och kämpande folk under de finska krigens dagar.

Albert Edelfelt föddes den 21 juli 1854 på mödernegodset Kiiiala i Borgå socken, son af arkitekten Carl Albert Edelfelt, hvilken var af svensk börd, samt Alexandra Augusta Brandt, som utgått från en förmögen borgerlig familj i Borgå. "Om denna moder må nämnas", säger konstnärens landsman, författaren Jac. Ahrenberg i sin Edelfelt-monografi, "att hon fick en vårdad uppfostran i den

på sin tid i Finland bekanta pension, som hölls af änkefru S. V. Nordmann, född Hoffrén. Det vid denna tid starkt pulserande lifvet i Borgå, umgänget i den nordiska sångarkonungen Johan Ludvig Runebergs hem, barndomsminnena från det historiska Kiiiala, i hvars omnejd den tredje Gustaf under 1787—89 års krig vistats och där traditionen bevarat många minnen om tjusarkonungen, allt detta gaf starka intryck åt Alexandra Brandts vakna ande och varma själ. Alla, som minnas henne från dessa lyckliga år, prisa hennes unga mod, hennes friska och dock på samma gång finkänsliga mjuka väsen. Ledd och stödd af denna klara, varma ande, förlöt Albert Edelfelts barndom i ett äfven i ekonomiskt hänseende välbärgadt hem, där konsten hölls högt och hölls helig. Frånsett detta lyckliga hemlif växte han dessutom upp under för hela vårt fädernesland lyckosamma år. Sextio- och sjuttiotalen voro en hänförelsens tid i vårt land, dess klang- och jubelår, en tid så varm, att alla, som i vårt land varit med om denna den finska nationalitetens sommarkvar, för lifvet fylts af deras stora blänkande ljus, värmts af deras sol. De stora, starka värkänslorna, väckta till lif af en Runebergs sånger, af en Lönnrots ursprungsord, af en Snellmans väktarrop, hade skakat upp hela nationen ur en snart femtioårig dvala. Och nu gick den ung, stark och förhoppningsfull att i politiska former omsätta det öfvermått af tro på sig själf och sina ideal, som vid denna tid besjälade allt och alla."

Hos Edelfelt låg konstnären i blodet och redan i skolan "ritade han gubbar på allting." Efter år 1871 aflagd studentexamen — han hade vid den tiden åtnjutit ett par års undervisning dels i Konstföreningens i Helsingfors ritkola, dels af landskapsmålaren

SORG. TAFLA I OLJA AF ALBERT EDELFE LT.

Berndt Lindholm och den tyske porträttören B. Reinhold — fick han anbud att som tecknare medfölja Finska fornminnesföreningens första expedition, hvarvid han bereddes tillfälle att mottaga sina första befruktande intryck af sitt lands natur och folk, ställas öga mot öga med föremål från dess saga och historia. Denna färd grundlade hans sedermera alltjämt bevarade pietetsfulla och manliga syn på sitt land.

Att teckna Edelfelts lysande konstnärsbana från den stund han med statsunderstöd företog sin första utländska studieresa, som gick öfver Antwerpen till Paris, att skildra hans utvecklingsgång från historiemålare i gammal akademisk anda till det målmedvetna, af personlighetens fulla kraft och hänförelse inspirerade konstnärsskap, som bragt Norden några af de sjäfullaste konstverk vi äga, förbjuder oss utrymmet.

Med öfverhoppande af hans numera något förbleknade ungdomsarbeten i den historiska stilen — Drottning Blanka och Hertig Carl vid Klas Flemings bår — vilja vi blott påpeka hans oförgångliga, af djup nationell ton präglade verk Gudstjänst i finska skärgården, Lördagskvällen och Gummor på kyrkogården, den gripande Björneborgarnes marsch, den här afbildade Sorg, ett mästerstycke af berättarkonst i färger, Kristus och Magdalena, hans med öfverlägsen skärpa i karaktäristiken målade porträtt af Pasteur, Topelius, Rydberg, Pietro Krohn med son och den i färgbehandlingen så lysande bilden af Aino Ackté, den sistnämnda afbildad i Idun n:r 21, 1901, i sammanhang med en utförlig skildring om konstnären.

Som illustratör har Albert Edelfelt utfört ett par sannskyldiga storverk, nämligen de illustrerade upplagorna af Fänrik Ståls sägner och Carl Snoilskys Svenska bilder. Där framträda de båda polerna i hans konstnärsskap: den orädda, analytiskt skarpa realismen samt fosterlandskärleken och det gustavianska behaget, rokokons gratie.

Borttryckt i fullheten af sin kraft, sörjes han djupt af det finska folket och för öfrigt af hela Norden, inom hvars kulturella värld han var en af de äkta skönhetsförkunnarna och tillika en af de äkta människorna.

E. H—N.

TVÅ DIKTER.

VANDRAREN.

DET STIGER ett berg och faller en dal,
jag vandrar, jag går, jag lyss till ett tal.
Molnen dansa i höganloftssal,
vindens giga låter.
Här är ett hus, där jag bodde förr.
Spikade fönster och bommad dörr.
Ägarn vänder ej åter.

Jag lyss till en röst, det är kallets röst,
som talar i flammor i mitt bröst
och lyser och värmer och ger mig tröst
och hviskar städs: var trogen.
Hvart skall jag gå? Det får jag se.
Hvar skall jag hvila? Jag får väl be
om tak i blåa skogen.

Myrarna blänka och ödejord
väntar på sagans: duka dig, bord!
Odlarn är mannen med sagans ord.
Här skall plogen skära.
Människor skola väl lefva här
och älska och sörja som lifvet är
och dö hos sina kära.

Stanna är själens död, jag vill nå
längre och längre, det blir att gå
vägen i ända, och hvad skall jag få
till lön och hvem betalar?

Det står ett berg med sol på sin kam,
dit vill jag vandra och söka mig fram
långt ur stängda dalar.

Mitt öde leder mig tyst vid sin hand.
Solbergets slätt har jag sett ibland
stiga i sväfvande luft som en strand
af de sällas öar
med grönska och buktiga floders lopp.
Se, molnen landa på bergets topp
som snöhvitt skum från sjöar.

Däruppe är lyckans höganloftssal
för ett fattigt lif ur en fattig dal.
Jag vandrar, jag går, jag lyss till ett tal,
och milen rinna tröga.
Jag vacklar, jag faller. Nu kommer skyn.
Solberg, solberg, hvar har jag din syn?
Är det släckt i det höga?

SKYMNING.

Jag är trött till döden, jag vill bara
höra trädens sus och sus af klara
källors vatten fjärranfrån.
Jag vill söka skuggan, jag vill vara
ensam, långt från hat och hån.

Människorna brännas, när de tala.
Jag vill bada mig i glömskans svala
sjö med släp af dimmor på.
Själens bot är själens skymningsdvala.
Jag vill djupt i mörkret gå.

BO BERGMAN.

SAMHÄLLSPLIKTER OCH HEMPLIKTER.

KVINNAN har plikter mot sitt hem — det är en sak, som jag aldrig hört disputeras. Hon har först och främst plikter mot sitt hem, mot man och barn, mot dem, som äro hennes närmaste — det är nog också något, som alla äro tämligen öfverens om. Men har hon endast plikter mot sitt hem — endast mot dem, som stå henne närmast. Jag har hört den satsen uttalas, men den lär nog ej kunna försvaras, om man gör sig besvär att tänka igenom den.

Samhället har ju uppkommit genom utvidgning af hemmet och i början rådde där ju rätt patriarkaliska förhållanden. Under tidernas lopp har detta samhälle blifvit allt mer och mer kompliceradt, men det är och förblir dock alltid till för de enskilda människornas skull, för hemmens skull — för att skydda människornas människorättigheter, för att värna om och tillvarata hemmens intressen.

Kan man då i ett samhälle, som har till ändamål att tillvarata hemmens intressen — ja, som måste bilda hem för de hemlösa, för de sjuka och fattiga — kan man där undvara kvinnornas hjälp?

Ännu har jag aldrig hört, ej ens af de mest passionerade motståndare till den s. k. kvinnosaken, att man vill undvara kvinnans hjälp i samhällsarbetet, då det är fråga om olika slag

af uppfostringsanstalter, såsom barnhem, arbetsstugor m. fl. Ej heller har jag hört, att man vill undvara dem på sjukhusen, hospitalen, sjukhemmen och dylika inrättningar. Men de kvinnor, som ha en verksamhet vid en dylik inrättning och således direkt ägna sig åt samhällsarbete, kunna ej ensamma uppfylla det kraf på kvinnligt inflytande, som samhället medvetet och omedvetet har, och bland de ensamma arbetande kvinnorna, som intet hem ha, är det väl ytterst få, som ej ha ett ansträngande och maktpåliggande försörjningsarbete. Dessa kvinnor uträta f. n. en hel del socialt arbete, men det är hvarken rättvist eller lämpligt, att de skola utföra *allt* det kvinnliga sociala arbetet, utan de böra och kunna på mångfaldigt sätt få hjälp af sina gifta systrar — af hustrur och mödrar, som i så många fall ha större förutsättningar att förstå samhällsintressena, ty hemmet är ju alltid ett samhälle i smått.

De äro således ej skilda och ännu mindre stridande mot hvarandra — plikterna mot hem och samhälle. Det erkänner man villigt, då det är fråga om män. Mannen är familjemedlem — först och främst — han också — men har dessutom plikt att vara med i arbetet för det samhälle han lefver i och där hans barn skola lefva efter honom, han har skyldighet att använda sin kraft på att afhjälpa missförhållanden och skapa nya, goda inrättningar; och den, som så fyller sina medborgerliga plikter, har gjort sig förtjänt om sitt samhälle.

Men nu behöfs det också kvinnligt samhällsarbete, och är det en heder för en man att fylla sina medborgerliga plikter, så är det väl också en heder för en kvinna att fylla *sina*.

“Men,” säger man, “hemmets angelägenheter upptaga den gifta kvinnan allt för mycket, och det viktiga och maktpåliggande arbetet, hon där utför, lämnar henne ej tid att ägna sig åt allmänna värf.”

Fru Anna Höjer sade i ett föredrag vid Fredrika Bremer-Förbundets 20-årsmöte att “då man läser motiveringar till lagar och kritik af förslag till lagändringar, skulle man kunna tro, att *alla* kvinnor *alltid* vore upptagna af modersomsorger”, och detsamma kunde man tro, då man hör folk tala om kvinnors deltagande i allmänna angelägenheter.

De mycket unga männen deltaga i allmänhet ej eller mycket litet i arbetet för samhället, och likaså de unga kvinnorna. Det är andra intressen, som hos dem äro förhärskande, och de känna samhället så litet, de ha ingen erfarenhet och deras intresse, om det förefinnes, blir teoretiskt.

De unga mödrarna, som äro upptagna af små barn, som stundligen behöfva dem, ha nog ej heller mycket tid och intresse öfrigt för det allmänna.

Men *alla* kvinnor äro faktiskt icke *alltid* upptagna af modersomsorger — icke ens alla de gifta. Somliga ha ju inga barn, och huru många de än ha, så bli dessa väl slutligen vid den ålder, att de ej stundligen behöfva sin moders tillsyn. Då barnen äro i skolan och då de sedan som vuxna komma bort från hemmet, får den gifta kvinnan mycket väl tid och tillfälle att ägna sig åt en utvidgad verksamhet, och då bör hon också ha den erfarenhet och mognad, som kan behöfvas därför. Hon är då i allmänhet i sin kraftigaste ålder och står mera än någonsin midt i lifvet.

Är det några, som borde intressera sig för samhället, så är det väl mödrarna, som ha söner och döttrar, hvilka skola växa upp där och intaga en plats där. De ha ju en mycket större insats i det än den ogifta kvinnan.

Men fruarna ha icke tid. Mannen har sitt arbete och en mängd kommunala uppdrag eller annat, som upptager honom — barnen äro

BAKALETTE Lagermans Kak- & Tårt-pulver "TOMTEN".

Tyra Ring såg i hans konst den väg hon måste gå, om hon ej ville kompromissa med sitt eget jag. Hans konstrikning var ansedd som den svåraste på skolan, men hon visste med hvilket mod och känsligt samvete han beträdde denna bana, och det tvang henne att se dit och följa mot samma mål.

Lorentzen hörde till dem, som slagit af på lifvets ungdomsfordringar och lefde nu som underlärare på skolan. Sang såg i honom en god tecknare, men en medelmåttig färgkonstnär, och framför allt en kompromissmålare, som för honom var detsamma som affälling. — Sang lade också ihop sina färger, och de lämnade skolan tillsammans.

Vår luften böljade lätt och ren kring de spädgröna alléträdens toppar, och deras sinnen böjdes under den allmänna förtrollningen.

Tyra drog ett djupt andetag. Hur härligt att känna det oändliga hvalfvet därofvän i stället för skolsalen med damm och rök. De vårglada färgerna drogo som ett gycklande karnevalståg förbi hennes öga, och för ett ögonblick rycktes hon med i denna lifvets oändliga lyckorörelse. Hon måste... hon kunde ej vara annat än glad, ty lifvet bjöd ju sina gåfvor åt alla, men så kom tanken på arbetet med den hopplösa kampen däruppe, och hennes inre snördes samman.

Lorentzen tog hennes hand och såg henne hjärtligt in i ögonen. — En sådan här dag måste ni vara glad, sade han.

Sedan Lorentzen lämnat dem, fortsatte de att gå tysta framåt allén. Han var försjunken i tankar, och hon hade en känsla af, att hon ej vågade störa honom.

Slutligen talade han.

— Man måste gå utom sig själf... måste...

Han talade halft för sig själf, men afbröt sig plötsligt och såg ned på henne. — — — Med ens märkte han, hur sjukligt glänsande denna blick var, och hvilken förtviflad kraftansträngning, som låg gömd bakom munnens smala, fasta linje.

— Ni är trött... sjuk...

— Ånej, hon kände, att hon rodnade och vände bort hufvudet — det är våren.

— Nej, fröken Ring, det är inte bara våren.

Hon såg hastigt upp. Och så, hon visste icke hur, sluppo orden lösa som en länge hämmad ström.

— Ja, jag vet att jag är sjuk... dödstrött, och så vämjeligt ömkligt det tyckes mig, då jag dock förmått så ytterst litet. Jag har arbetat och arbetat snart sagt både dagar och nätter; och dock... hvarför skall det vara så hopplöst för oss kvinnor — säg mig sanningen, herr Sang, är det möjligt att konsten är en stängd väg för kvinnorna. Förmå vi icke — eller hvad är det? I skolan kan jag ju så lätt öfvertyga mig om, hur långt efter kvinnorna alltid blifva.

Nu under våren har jag inte förmått mera... jag har inte kunnat sofva, ty hjärnan fortsätter med arbetet, och vet ni — ja, ni kan ej ana det, då ni icke känt det — med hvilken oändlig njutning det har varit att somna mot morgonsidan. Och vakna sedan... vakna med känslan af att ännu hvila i domning efter sömnen.

Men dessa stunder ha blifvit färre och färre. Doktor Ek har rådt mig att resa till Norge.

De sista orden kommo som en snyftning. Ett ögonblick förnam han en känsla af rent obehag inför den dumma varelsen, som han alltid vant sig att se behärskad och arbetande med nästan manlig styrka.

Han kände sig ohjälpligt tafatt inför denna förtviflan.

— Ni bör resa... naturligtvis bör ni det, sade han, liksom för att ändå visa sig deltagande.

— Ni råder mig alltså till det, fortfor hon

och såg upp till honom med blicken klar. — Och sedan — när jag kommer igen — då ska vi ta' itu igen.

Hon log nu nästan.

— Ja visst, sade han.

Då han gick hem, tumlade tankarne rundt i hans hjärna. Detta ansikte, som han sett i så olika skiftningar, etsade sig outplånligt fast i hans sinne.

Han stannade vid en krök af allén. Den låg där i ett långt perspektiv med vårsolen skimrande öfver de nästan bladlösa träden. Bakom låg husraden i dunkelviolet och mot den tecknade sig stammarna sammetsgröna. Och däruppe — — där bröt sig grenverket som ett galler mot den blå vårhimmeln.

Han stod länge med blicken halfsluten, och då han gick, gick han fort, tecknande sig denna vårstämning till minnes.

— — —

En kväll sutto Lorentzen och Sang tillsammans i den senares hem.

— Och i morgon reser fröken Ring, sade Lorentzen.

— Jag vet det. Samtalet ville icke komma igång.

— Jag har hela tiden tyckt synd om denna unga kvinna, fortfor Lorentzen — hon är för god att gå så där rakt mot undergången.

— Ja, det är en farlig bana.

— I grund och botten tycker jag att det borde vara starkare och lyckligare människors plikt att rädda sådana.

— Tja... ja, det borde det nog vara.

— Hör du, Sang — rent ut — har du aldrig tänkt på henne som kvinna?

— Hvart vill du komma...? Jo, jag har tänkt på henne just som kvinna och det i dessa dagar. Det har tvungit sig på mig. Hvilken mild, kysk kärlek skulle ej denna kvinna kunna skänka... Men, han skrattade lätt... för min del är jag ur räkningen. Han pekade på ett fotografi, som stod framme på skrifbordet.

(Forts. å sid. 437)

FRÅN UTGRÄFNINGARNA VID VALDEMARS KORSET.

ANNO 1361 var Gotlands stora olycksår. Det var då denna ö lösslets från sitt gamla förbund med Sverige för att under århundraden bli till kastboll mellan olika makter.

Om händelserna under 1361 vet sagan och sägnen mycket, men historien desto mindre att omtala. Den berättar blott, att den danske Valdemar Atterdag — gutarnes Valdemar hin onde — sedan han 1360 hade förklarad öppen fejd med sveakonungen Magnus Smek, följande år åter drog tillsammans sina skaror och lofvade föra dem dit, där silfver och guld funnes tillräckligt och där svinen åto ur silfvertråg. Den 21 juli landsteg han på Gotland, enligt några uppgifter vid Kronvall i Eksta socken, enligt andra vid Klintehamn. Hären bestod till största delen af rytteri. Vid landningsplatsen mötte en illa beväpnad bondehär och en slaktning utspann sig, före hvilkens början ryttarne uppeldades genom utdelade och utlofvade riddareslag. En nästa slaktning utspann sig en af de närmaste dagarna i Mästerby, och den 27 juli stod den tredje och sista i trakten af Solberga kloster utanför Visby.

Valdemar segrade öfverallt, och den sista slaktningen betecknas som ett sannskyldigt blodbad. 1800 gutar lågo på valplatsen. Öfver dem reste, som det uppges, Valdemar det ännu i slotts- eller korsbetningen befintliga ringkorset, hvars inskrift mäter att: Anno domini MCCCLXI feria tertia post jacobante

VALDEMARS KORSET.

portas Visby im manibus Danorum ceciderunt Gutenses, hic sepulti orate pro eis. (Det är: Ar 1361 d. 27 juli föll framför Visby portar gutarne i danskarnes händer. Här begrafne. Bedjen för dem.) Den 29 juli intågade Valdemar i Visby efter att, som det vill synas, ha med dess borgare gjort en fredlig öfverenskommelse, hvilken dock ej hindrade honom att efter dåtida sed rifva en del af stadsmuren och pålägga invånarne en kännbar krigsskatt.

Af de tre uppgifna slagfälten från Valdemarståget ligger det vid Visby närmast och säkrast till hands för forskare.

Emellertid har ej förr än denna sommar en systematisk undersökning af detsamma blifvit påbörjad. Detta ehuru man kunde tyckas ha goda skäl tro, att här skulle döljas ett viktigt historiskt material. Och än hade det nog hvilat i frid, om ej en ren tillfällighet — den på-

UTGRÄFNINGARNA BÖRJA. W-STEN FOTO.

började anläggningen af en berså — gett uppslaget. Några gräfvare hade anträffat ett järnklädt skelett och kranier af flere och i oförstånd förstört allt. Fragmenten blefvo dock tillvaratagna af ett par intresserade Visbybor, och redan dagen efteråt var Vitterhetsakademien underrättad och gräfvningarna började.

Det visade sig så godt som genast vara en massgraf, innehållande skelett i medeltidsrustningar. Dess läge helt nära Valdemarskorset lämnade ej något tvifvel öfrigt om bägges samband. För att få en generalvy af det hela, följdes grafvens ytterlinjer och aftäcktes dess

KEJSAR WILHELM BESER UTGRÄFNINGARNA. FALCK FOTO.

VY AF MASSGRAFVEN. SUNE AMBROSIANI FOTO.

hela yta. Grafvens ytvidd är några kvadratmeter, och kan densamma beräknas innehålla bortåt en trehundra skelett, en gång som lik kastade huller om buller och nu bildande en metertjock massa, hvilken, där den nu ligger, är en ytterst gripande tafla öfver fasor, som följde ett dåtida krig. Ett femtiotal skelett äro upptagna; de öfriga följa efter hand. I och för sig erbjuda skeletten för antropologen ett det rikaste studiematerial. Och de tämligen talrika rustningsdelarne skola med säkerhet ge medeltidsforskarna ett allt annat än oviktigt sådant.

EN KLUFVEN HUFVUDSKÅL.

man lätt att härvidlag tänka på de danskar, hvilka säkerligen här fallit ett offer för sin rof och plundringlusta.

Den strid, i hvilken de gått under, har sanneligen ej varit mild. Hufvuden med hak efter två, tre pilskott eller hugg, och lår- och underben med ända till fem skarpa huggmärken äro ej några sällsyntheter. Synbarligen har det gällt att, sedan man lyckats få en bräcka på riddarens järnskal, begagna sig af denna, eller,

DEN FÖRSTA HJÄLMBRYNAN BLOTTAD. W-STEN FOTO.

— åtminstone de sista — med sådan fart skurit genom den skyddande hjämbrynjan, att eggen på huggvapnet ej ens i någon mån lagt sig.

På tal om hjämbrynjorna — af små stålringar sammansatta hufvudskydd — torde dessa varit mera dyrbara och vackra än praktiska. Det finns ock från andra håll bevis för, att man ofta ansåg det nödigt förskaffa sig ett extra skydd genom att utanpå fästa en vanlig järnhjelm. För öfrigt må om rustningarna sägas, att de äro af den mest varierande natur. Ett skelett ägde ett bröstpansar utan ryggbetäckning, ett annat endast själfva ryggbetäckningen.

På ett ställe funnos delar af en ringbrynja och ett par benskenor o. s. v.

Anfallsvapnen ha naturligt nog i regel ej följt sina ägare i grafven, om man undantar de någon gång här och där i liken kvarsittande pilarne.

För att få en hel historia öfver slaget kräfvades en noggrann undersökning af hela den omgifvande marken dels för att se, om flere massgrafvar finnas, dels för att utröna, om dessa eventuellt erbjuda några olikheter i afseende på skelett och rustningar, dels slutligen för att konstatera, huruvida de ligga inom klosterområdet eller ej. Detta sista för att utröna, om man tagit hänsyn till öfvertron om vigd jord som den allena saliggörande.

Osläckt kalk, ruinputs, kalkstybb blandadt med större kalksten och nedvräkt som betäckning på grafven synes antyda, att man vid höglagningen betjänat sig af någon mur eller raserad byggnadsdel.

Gamla sådana kunna ock mer än väl ha funnits vid klostret, då dess äldsta delar uppfördes mer än hundra år före slaget, och ej som åtskilligasenare historieskrifvare framhållit af Valdemar själf. Denne kan på sin

för att genom en rad hugg utmatta honom, hindra hans frigörande från den förut halsuggna hästen, tills det var möjligt mätta den afgörande yxan eller klubban mot hufvudet. Åtskilliga torde dock ha tålt mycket, innan de förgåtts. Så visar ett kranium elfva mer eller mindre kraftiga ärr efter pilar och huggvapen och först ett tolfte och trettonde sår — troligen tillfogadt af yxa — hade för alltid bräckt detta goda hufvuds motståndskraft.

Var hufvudet kraftigt, voro slagen ej mindre; ty de hade

Lanolin-Sanc-Tvål.

Garanterad ren, neutral, mild och öfverfet.

Bästa Barntvål

25 öre st.

— — —

Grumme & Son

Stockholm.

höjd ha i eller vid klosterkyrkan låtit inreda ett åminnelsekapell.

Om klostret, hvars kyrka eller rättare kyrkogolf nu är anträffadt, och hvilket innehåller en hel del präktiga grafstenar — däribland en öfver en år 1382 död manlig medlem af den riksbekanta *Wrede*-släkten — må sägas, att detta vårt kanske minst kända och mest sagoartade kloster väl vore värdt att i sin helhet framgrävas och klarläggas. Tillfället därtill borde väl nu vara det gynnsammast möjliga, sedan genom det lifliga intresse kejsar Wilhelm med sitt besök å platsen lade i dagen för gräfningarna, Valdemarsslaget och Solberga kloster rent af blifvit modesaker, utom det att de bägge af gammalt äro af största vikt för forskningen. Redan har en behjärtad och fornminnesälskande person, operasångaren G. Sjöberg, tagit initiativ till hopbringande af en gräfningsfond, hvilken har sin stora betydelse dels därför att Vitterhetsakademiens årliga anslag från riksdagen knappt kunna räcka till de nödigaste ordinarie gräfningsundersökningarna, dels därför att det visar den om fädrens minnen oftast allt för litet måna allmänheten, att dock dessa minnen äro af värde. En lärdom, som oftast biter bättre, när den kommer från privat än officiellt håll.

O. W. WENNERSTEN.

I SOLBERGA KLOSTERKYRKA. PERSONERNA RÄKNADE FRÅN VÄNSTER TILL HÖGER: KANDIDAT LITHBERG, BITRÄDANDE ARKEOLOG, GRAFKARLARNE SÖDERBERG, STENBERG OCH JAKOBSON SAMT LÄNSARKIVARIEN D:R O. W. WENNERSTEN. G. SJÖBERG FOTO.

DET SVENSKA SÅNGARFÖRBUNDETS FESTBANKETT I CHICAGO FÖR OPERASÅNGERSKAN FRU ANNA HELLISTRÖM. FOTO FÖR IDUN AF LAWRENCE, CHICAGO. I VÄNSTRA ÖFRÉ HÖRNEN: DEN FRÅN SVERIGE TILL SÅNGARFÖRBUNDET SKÄNKTA SILFVERPOKALEN. I HÖGRA ÖFRÉ HÖRNEN: DIREKTÖR C. TH. STRANDBERGS VILLA, DÅR FRU HELLISTRÖM VAR GÄST. (SE VIDARE ARTIKELN "SÅNGARFESTEN I CHICAGO", SID. 436.)

HOS SVERIGES FÖRSTE BONDEMINISTER.

PÅBODA HAR med ens blifvit riksbekant. För några veckor sedan visste man ingenting därom. Nu vet hvarje tidningsläsare, hvar Påboda är beläget, tack vare att en hemmansägare blifvit kallad att taga säte och stämma i konungens råd — något hittills enastående i vårt parlamentariska samhällslif.

Vårt besök gällde härom dagen statsrådet Alfred Petersson i Påboda. Utan vidare äfventyr anlände vi till Söderåkra station, belägen, som bekant, midt emellan Kalmar och Karlskrona. Från förstnämnda station är 20 min. väg till Påboda.

Af stationsinspektoren på platsen erhöilo vi några orienterande upplysningar om Söderåkra. Och på min fråga, om han hade sig bekant statsrådet Alfred Peterssons nuvarande vistelseort, fick jag den hugnesamma upplysningen, att han från Stockholm, där han varit ända sedan urtima riksdagens början, anländt till Påboda — för en timme sedan.

Det gjorde ett godt intryck att höra med hvilken förtjusning, för att ej säga stolthet, man hälsade den nye ministerns utnämning här i hans hemort. Redan i järnvägs-kupén hade jag hört de mest superlativa loford om honom. "Han är en öfverdådigt präktig karl, rättfram och bestämd och med ett ståtligt yttre" — lät det.

Min körsven blef färdig i röda rappet, och jag hade knappast vidrört fotsteget för att stiga upp i vagnen, förrän han utlät sig:

- Vi ha fått ett statsråd i Påboda!
  - Ja, det är just till honom vi skola fara.
  - Det skall ske. — Han smällde med piskan och det bar i väg.
  - Kan herrn säga mig, huru möcke' ett statsråd har i lön? sade han, i det han fixerade mig från sidan.
  - Sannerligen jag det kan, min gode man. Han såg en smula besviken ut. Och halfhögt, liksom i tankar, mumlade han:
  - Ja, då va ett högt hopp han gjorde.
  - Efter en kort paus återtog han:
  - Tror herrn de' ä någon löcka me att vara statsråd?
- För att ej ge ökad näring åt min skjutsbondes spekulativa anlag, låtsades jag ej ha

STATSRÅDET ALFRED PETERSSON I PÅBODA.

uppfattat frågan, utan sporde i stället om den vackra kyrkans ålder, som vi just passerade.

— Hon ä' äfver hundra år, det är visst och sant! Vidare informerade mig min förträfflige skjutsare, att det fanns både präst och länsman i socknen, tingshus och frälsningsarmé, sparbank och apotek.

Vi njöto i fulla drag af landets behag, medan hästen i sakta mak gick vägen fram. Det var en härlig augustidag. Molnen, ulltapsliknande och bisarra, nästan snuddade vid trädtopparne, luften, mjuk och doftande af åker och äng, hade en lätt anstrykning af sälta, som skvallrade om, att vi befunno oss i närheten af hafvet; hvita fjärilar flögo beskäftigt öfver väg och vång, kransade med vildörter och blom.

Landsvägen var delvis försedd med en allé af resliga ekar; här och hvar syntes en ask eller pil inskjuten, och jag frapperades vid anblicken af de nymålade, verkligt stilfulla husen, som med korta mellanrum presenterade sig på båda sidor om vägen.

Nu gjorde vagnen en sväng från landsvägen in på en inkörsväg. Framför låg en gulmålad villa med tegeltak, en väldig flaggstång framför med flaggan i topp. På behörigt afstånd solida, rödhvita ekonomibyggnader.

— Alfred Petersson i Påboda — sade min kusk, pekande på gården.

I nästa ögonblick voro vi framme. Ja, ministern var verkligen kommen för en timme sedan. Presentationen var snart undanstökad, ett hjärtligt handslag, och jag inbjöds att taga plats vid det hemtrefliga kaffebordet, där familjen var samlad, den älskvärda frun, fem raska pojkar samt enda dottern, för hvilken dagen var af särskild bemärkelse, ithy att hon firade sin ettåriga födelsedag. Det var en verklig festdag, och den goda frun riktigt strålade af glädje öfver att ha sin "gubbe" hemma. Om tre dagar skulle han åter resa. Plikten kallade honom åter till Stockholm. Detta var malört i glädjebägaren...

Hon grät, då hon hörde, att hennes man blifvit statsråd — ej af glädje, utan i förkänsla af, att den nya ställningen kräfde ökad bortavaro från gård och hem. Ty det är ingen småsak just att vara husfru å Påboda, det är en stor landtgård, en mönstergård, om man så vill, som kräfver mycken tillsyn.

Naturligtvis sökte vi under besöket i Påboda lancera den politiska situationen. Det är ej hvarje dag man gästar en minister. Och Norge och norrmännen äro ju dagens brännande fråga.

— Jag för min del — yttrade statsrådet — har efter bästa förmåga medverkat till det resultat, hvartill särskilda utskottet och riksdagen kommit...

— Och huru männe krisen kommer att sluta? — sporde vi.

— Detslut, hvartill underhandlingarna kunna leda, är vanskligt att nu uttala sig om. Från Sveriges sida är man emellertid nu villig att

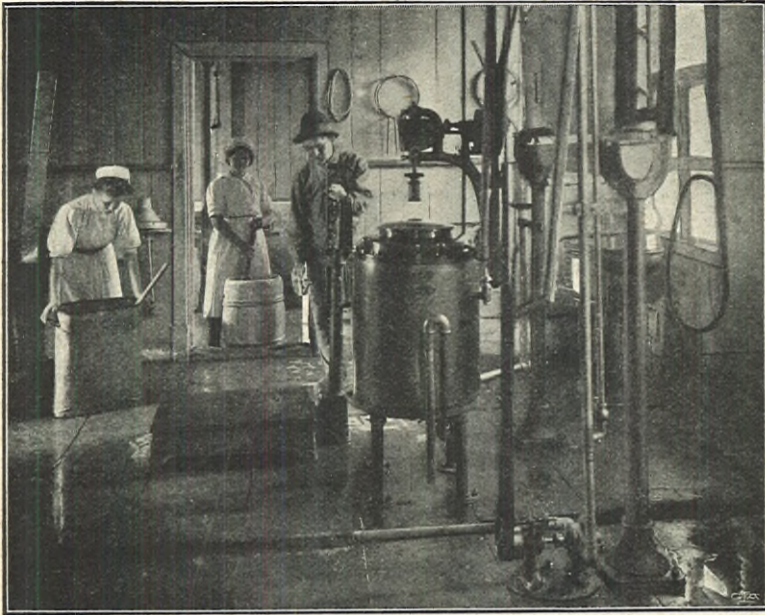

PÅBODA HUFVUDBYGGNAD.

VID EFTERMIDDAGSKAFFET.

I MEJERIET.

komma till en uppgörelse, en fredlig uppgörelse, på grundvalen utaf hvad svenska riksdagen uttalat.

— Men om norrmännen angående 7 juni-revolutionen vidhålla *status quo*?

— Saken ligger i Norges händer för närvarande. Om Norge befinnes vara villigt att tillmötesgå Sverige, behöfver en uppgörelse ej dra ut på tiden, utan kan ske ganska snart.

De närmaste veckorna komma emellertid att betydligt klargöra situationen...

Så småningom kom samtalet in på landtbruket.

— Vår sträfvan för jordbrukets förbättring — sade statsrådet — bör gå i en riktning, som leder till småbrukets höjande. Vi måste ha väl och intensivt skötta småbruk. Detta kan ej ske på annat sätt än att undervisning och upplysning så småningom bana väg för kunskapen om jordens rätta skötsel. För vinnande af detta mål måste kortare kurser och studieresor för småbrukare anordnas — ägnade att gifva impulser och nya erfarenhetsrön. Det svåraste är dock att väcka intresse för jordens rätta skötsel. Folket har dragits från landtbruket till industrien, och det är tydligt, att så länge det senare lönar sig bättre, gå de dit. Hvad som skall locka dem tillbaka, är hoppet om möjligheten att få en egen torfva, ett eget hem, och utsikten att där nöjaktigt kunna försörja sig.

Att förverkliga detta går ej i en handvändning. Staten har som bekant redan börjat stödja dessa sträfvanden genom att bevilja lån för anskaffande af jordbrukslägenheter till 3 ⁶/₁₀ proc. ränta...

— — —
Statsrådet Alfred Petersson är som bekant en selfmade man, 45 år gammal, alltså i sin mannaålders fulla kraft. Öppen och vinnande, besitter han ett ståtligt, imponerande yttre, han

EKONOMIBYGGNADERNA VID PÅBODA. ALFRED B. NILSON FOTO.

talar sakta och med eftertryck, han understryker med energi ett och annat, som han särskildt vill ha markeradt, och hans stämma är manlig och klangfull. Strax efter faderns död för 19 år sedan inköpte han gården. Hans far var en framstående landtbrukare på sin tid, en, som i sin mån bidrog till att leda jordbruket in på nya vägar. Han baserade sin landtård på kreatursskötsel och mjölk-hushållning, och det är på denna grund, som sonen vidare byggt.

Alfred Petersson är andligt befreundad med de bondehöfdingar, som ristat sina namn i vårt lands politiska historia, en Nils Månsson i Skumparp, Sven Nilsson i Efveröd, Karl Ifvarsson

m. fl. Han har varit en föresyn i sin kommun, öfverhopad med förtroendeuppdrag; under sin tioåriga riksdagstid har hans förmåga alltmer tagits i anspråk, tills han nu nått den högsta post, någon bonde tills dato intagit i vårt land.

Jag stod och tittade i hans bokskåp, där vår vittra areopags förnämsta män voro representerade.

— Jag tycker mycket om poesi — upplyste statsrådet.

Vi tyckte synd om poeterna, som stodo där uppradade bakom glasdörrarna. Utan tvifvel bli de under den närmaste tiden helt och hållet försummade. Och de, som komma att göra dem platsen stridig, äro betänkanen och reglementen, riksdagsprotokoll och statsverkspropositioner. Ett par folianter af liknande innehåll skymtade vi också på statsrådets arbetsbord, när vi tryckte hans hand till afsked.

ALFRED B. NILSON.

SÅNGARFESTEN I CHICAGO.

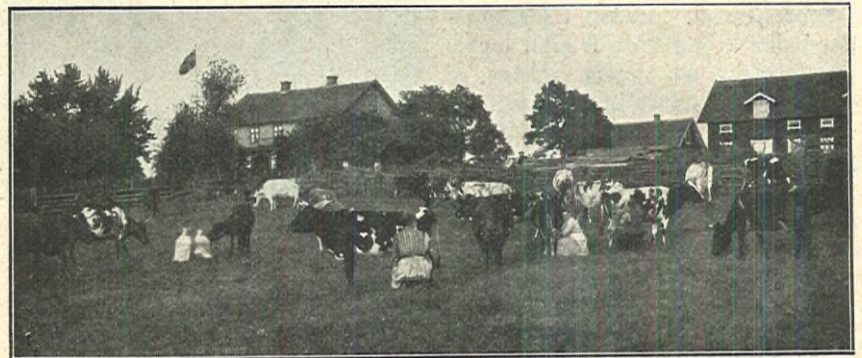
BLAND SVENSK-AMERIKANERNA har den svenska sången på det mest lofvärda sätt vårdats och uppmuntrats, och till följd af att våra landsmän i det främmande landet låtit sångens konst lyfta och värma deras lif både i helg och söcken, i hemmen och vid större samkväm, har den svenska sången måhända blifvit den kraftigast bidragande faktorn till det svenska språkets bevarande i Amerika och till stärkande af samhälls-känslan med oss här hemma.

Det svenska sångarförbundet i Amerika — ett förbund, som utgör centralstyrelsen för alla i Amerika varande svenska sångföreningar, spridda öfver hela landet, och som är afdeladt i tvänne divisioner, det östra och det västra — håller hvart annat år en sångarfest af de särskilda divisionerna och hvart fjärde år af hela förbundet.

Nämnda förbund höll den 20—23 sistlidne juli en sångarfest i Chicago, Det svenska sångarförbundets 4:de sångarfest. Utom de olika köerna från skilda delar af Förenta Staterna, uppträdde som solister operasångerskan fru Anna Hellström från Stockholm, violinvirtuosen, fröken Martina Johnstone från New-York, den svensk-amerikanske barytonsångaren Gustaf Holmqvist och bassångaren Olof Valley. Som ledare för den stora kören — de sammanslagna östra och västra divisionerna, bestående inalles af 600 man — fungerade den kände sångledaren i Chicago, professor John R. Örtengren. Bland de många skilda sångföreningarna utmärkte sig »Lyran» från New York mest, och skördade näst fru Hellström, som var publikens förklarade gunstling, de kraftigaste applåderna. »Lyran» ledare, herr Arvid Åkerlind, besitter erkändt framstående ledaretalanger och var under sin Uppsalatid ofta direktör Hedenblads ställföreträdare vid ledningen af Uppsalastudenternas sångkör.

Efter sångarfestens slut gafs en bankett för fru Hellström å Auditorium-hotellet i en af Chicagos stillfullaste festivitets-salonger. Öfver 150 damer och herrar deltog i festen, hvilken afslöts med bal.

Vi meddela i dagsnumret en grupp bild från den ovanligt lysande banketten, äfvensom en afbildning af en här nedan omnämnd, för Det svenska sångarförbundets räknning inköpt silfverpokal; vidare en vy af en i Chicagos grannskap belägen villa, tillhörande tidningen Hemlandets ekonomidirektör, herr C. Th. Strandberg, och dit operasångerskan fru Hellström var inbjuden som gäst. Fru H. står till höger på trappan; medan hr och fru Strandberg synas till vänster. Personerna vid hedersgästens bord å gruppbilden äro, räknade från vänster: hr Herman Nordberg med fru, tjänstgörande svensk-norske vicekonsuln bankir H. Hagen med fru, advokaten C. R. Chindblom, fröken Kristina Nelson, hr Ch. J. Erikson, sopransångerskan fru Ragna Linné, professor John R. Örtengren, svenska operasångerskan fru Anna Hellström, stadsingeni-

KORNA MJÖLKAS.

ören i Chicago, hr John Ericson med fru, professorn vid Chicago universitet, Thorild Arnoldson, fru Othelia Myhrman, hr Magnus Olson, fru John R. Örtengren och redaktör F. A. Lindstrand med fru.

Beträffande den nyss nämnda silfverpokalen, har den åstadkommit härstädes genom insamling, på initiativ af generalkonsuln Carl Friberg i Stockholm, och var ursprungligen ämnad som vandringspokal mellan de östra och västra divisionerna af Det svenska sångarförbundet.

Till följd af vissa förhållanden ansågs det emellertid på sångarförbundets möte olämpligt att mottaga pokalen som en täflingspokal, utan beslöts det att tacksamt mottaga den från vännerna i Sverige som en hedersskänk till »Det svenska sångarförbundet i Amerika», att alltid af förbundets styrelse bevaras.

HVITA BANDETS 4:DE ÅRSMÖTE.

SÖNDAGEN DEN 13 augusti var det högtidsfest i Västgöta nationssal i Uppsala. Men den gamla salen var denna afton ej, som af ålder brukligt, samlingsplats för unga lefnadsglada studenter, det var kvinnor, redan pröfvade och mognade i lifvet, som gästade ungdomens boning, representanter för Hvita Bandets olika lokalföreningar i vårt land.

Mötet öppnades med bön af föreningens vördade ordf., doktorinnan Emma Wretling, och afslöts med bön, och under dess gång betonades den kristliga grundval, på hvilken hvarje Hvitabandsförening måste hvila, men samtidigt framhölls, att hvarje kvinna, som bär aktning för föreningens principer och vill aflägga löftet, är välkommen inom densamma.

Af årsberättelsen framgick, att den unga lifskraftiga föreningen under året vuxit med 700 nya medlemmar och 11 nya lokalföreningar. Hvita Bandet räknar nu 36 lokalföreningar, spridda öfver hela Sverige.

Förhandlingarne, som pågingo måndagen och torsdagen, präglades af lif, värme och kärlek för det stora mål, föreningen satt upp för sig.

En betydande del af mötestiden upptogs af stadgerevision, hvarefter man öfvergick till föredrag och diskussioner. Denna gång fick den direkta nykterhets-saken hvila och andra frågor framdrogos. Fröken Kerstin Hesselgren höll ett föredrag om *kvinnlig yrkesinspektion*, hvarpå följde diskussion, som särskildt kom in på det kvinnliga stufveriarbetet vid de norrländska hamnplatserna och möjligheten att kunna draga kvinnan från detta för henne så olämpliga och sedligt vådliga arbetsfält till andra mindre frestande yrken.

Diskussionen om Hvita Bandets arbete bland fabriksarbeterskor inleddes af fru Anna Preinitz med ett varmhjärtadt anförande.

I föredrag af fröken Nanny Öhman och därpå följande diskussion påpekades det sedligt stötande i vår genuint svenska och föga ärofulla plägsed att använda kvinnlig badbetjäning vid de manliga afdelningarna i badhusen och önskvärdheten af att förändring häri så småningom må kunna nås. Låt oss lära våra söner att ej godkänna en dylik ordning, utan fordra manlig betjäning. Därför behöfva ej baderskorna bli utan arbete, ty — som en talarinna insinuerade — vi kvinnor bada, ledsamt att bekänna, för litet, det säger oss badstatistiken.

Det sista diskussionsämnet rörde *källare- och schweizeriuppasserskesystemet* och inleddes af fru Hilda Sjögren, som med betonande af att yrket inom sig räknar många mycket aktningsvärda personer, likväl framhöll, att det utgör en synnerlig moralisk fara för såväl dess kvinnliga utöfvare som vår manliga ungdom, och att det därför borde vara Hvita Bandet angeläget bearbeta den allmänna opinionen i denna fråga.

Till centralstyrelse valdes: ordf. fru Emma Wretling, sekr. fröken Emelie Rathou, kassör fru Tekla Julinder, v. ordf. fröken Kerstin Hesselgren, v. sekr. fröken A. Symonds Ohlin, samt styrelsemedlemmarne fru Margaret Graham, fröken Maria Olsson, fröken Maria Schröder och fru Anna Preinitz.

Mötet afslutades med föredrag och bön af fröken Anna Ros.

Nästa årsmöte hålles i Örebro. Vi vänta då att finna vår förening hafva skjutit nya kraftiga skott. Vi skola gå framåt, ty vår sak är rättfärdig.

Teff.

KAMRATER. SKISS FÖR IDUN AF E—A.

(Forts. o. slut fr. sid. 432.)

LORENTZEN tog det. Ett käckt, lefnads-friskt ansikte blickade honom till mötes.

— Ja, det Gud sammanfogat bör människorna ej åtskilja, sade han och gick.

Sang såg förvånad efter honom.

* * *

Fyra år ha gått.

Sang har gift sig och för tillfället bosatt sig i Italien. Det var i Rom hans väg korsades af Lorentzen. Det var länge sedan de råkats, och Sang bjöd honom ut till sin villa, som låg ett stycke utanför staden.

Men det var först mot nattsidan, när fru Sang dragit sig tillbaka och de sutto ute på verandan med cigarrerna och det lätta, opalfärgade vinet mellan sig, som samtalet kom i fart.

Det var så mycket Sang hade att fråga om. Han var en annan människa nu. Den nerövs oron hade gifvit vika för en medveten styrka och det var denna hans förvandling, som förde Lorentzens tankar tillbaka till ett gemensamt minne.

— Du har lyckats grundligt, du, sade han.

— Ja, jag har haft en ovanligt snabb framgång, men rent ut så trodde jag att det så skulle bli.

— Det är sorgligt att så många ska stupa under vägen.

Sang såg upp. Vännens ord förundrade honom.

Han visse, att denne hade en bra aflönad plats i hemlandet.

— Kommer du ihåg en af damerna, som gick på skolan samtidigt med dig? Fröken Ring!

— Ring... Tyra Ring, ja nog minns jag henne. Jag kommer rätt ofta ihåg henne. Jag

THÉRÈSE HIRSCH.

DEN 13 AUGUSTI afsomnade stilla och fridfullt i Stockholm, änkefru Thérèse Hirsch, f. Suber, i den höga åldern af 86 år. Med henne bortgick en sällsynt god och ädel kvinna, som för den stora kretsen af barn, barnbarn, barnbarnsbarn och öfriga släktingar ända in i det sista var samma kärleksfulla stödjande, hjälpande, i sorg och glädje innerligt deltagande moder, far- och mormoder. Besjälad af en varm gudsfuktan, bar hon lifvets många pröfningar med sällsynt styrka och undergifvenhet och fann sin glädje i att öfva välgörenhet. Hennes varma hjärta kom henne också att med ett för åldringar ovanligt intresse följa med och förstå sin tid.

Hon efterlämnar minnet af en personlighet, som genom sitt inre värde lyste som en förebild för andra.

ser framför mig detta bleka, energiska ansikte med den halfslutna blicken. Eget nog stod hon lefvande i mitt minne, då jag häromdagen såg en skulptur af Loini; det var något af denna unga svenskas lifskamp i italienarens skulptur... Hvad gör hon nu?

— Har du inte hört något?

— Nej, du vet att jag ej varit hemma på tre år, och under senaste tiden har jag ej haft någon stadigvarande bostad.

— Det är slut med henne... andligen slut.

Sang reste sig halft upp, men sjönk lika hastigt tillbaka.

— Du skämtar...

— Skämtar... nej, hvad skulle det vara för. Hon försökte beröfva sig lifvet under en misströstandets period, har jag hört, ehuru det nedtystades, och sedan var det slut med arbetet för alltid.

Sangs ansikte var hvitt som pelaren bakom hans hufvud.

— Förfärligt..., sade han långsamt.

— Ja, det är ömkligt, och dock tror jag, ja, du behöfver ej ta det åt dig, men det är en gammal tanke hos mig, att du kunnat rädda henne.

— Jag!...

— Ser du... denna kvinna skulle jag vilja likna vid en dyrbar kraft, som på grund af själfbedrägeri brottas med det omöjliga. Jag betvivlar ej att hon kände och tänkte som en äkta konstnär. Men du och kanske hon själf satte målet för högt, gjorde krafven för omöjliga, och så föll hon. Det såg du nog lika väl som jag, men du eggade henne, medan jag höll tillbaka.

— Men jag trodde... ja... att hon ville framåt. Hon intresserade mig mer än de andra, ty hon ville dock något... ja, jag var galen...

— Du såg henne som kamrat... med målarögon — jag såg henne som människa...

— Hvarför grep du...

— Jag... jag var mer människa än målare — därför såg hon ej mig. Mig föraktade hon, därför att hon såg mig genom min konst. Du var den ende, som hade makten. Du stod så långt öfver henne som målare, och det insåg hon, att hon utan smärta skulle nedlagt sitt arbete, om du velat fylla hennes lif med känsla. Åt en annan man skulle hon kanske skapat ett hem, men ständigt skulle oron legat på lur. Hos dig skulle hon funnit lugnet, ty denna konst, som hon dyrkade — den besegrade och ägde hon, genom att hon ägde dig. Du hade besegrat allt det hon förgäfves bekämpat. Ni skulle blifvit lyckliga.

Sang satt tyst och hopsjunk. Cigarren låg slocknad och tystnaden sänkte sig öfver dem som en fysisk tyngd.

— Jag var bunden, mumlade han.

— Bunden!... Lorentzens ton hade blifvit bitter. — Ja, du hade bundit dig vid en af dessa många kvinnor, som korsar vår väg genom lifvet, men mycket har jag misstagit mig, om hon gått förlorad vid en brytning. Ibland tycker jag, att man måste använda en känsligare kompass än plikten.

De reste sig upp. — Det blir snart kyligt här om kvällarna, sade Sang frånvarande.

— Hör du, Sang... detta är nu glömt... Lorentzen grep om vännens arm.

Sang såg upp med ett egendomligt leende.

— Hur väl jag förstår dig nu. Du har velat, och du har icke velat. Hur har jag icke sökt leta mig till färgens innersta lif, hur har jag ej lefvat med i detta gamla, döda Rom om kvällarna, då jag suttit här, och dock har jag icke förmått genomtränga mörkret, som skiljer mig från mina bästa vänner. Ständigt denna ljudlösa strid mellan människor i ett mörker, som dock inte är något mörker.

SKOLLOFSKOLONIER.

MIN VÄN berättade:

Skollofskolonierna äro bra. Då man, som jag, själf är far till en stor barnskara, så förstår man hvad det vill säga, att barnen hela sommaren skola nödgas vistas i Stockholm. Stockholm är en härlig sommarstad, men landet är bättre. Det är stor skillnad på barnen, då de resa ut till landet och då de lämna det. Under sommarmånaderna hämta de ett förråd af fysisk hälsa och styrka, hvaraf de ha gagn under hela den öfriga delen af året. Det lider inte något som hälst tvifvel, att skollofskolonierna äro en utmärkt idé.

Köp Venersborgs BARNSKODONI!

Bästa svenska fabrikat!

Hvarje sula stämplad med vidstående fabriksmärke.

Tillverkas af:

Aktiebolaget

A. F. Carlssons Skofabrik, Venersborg.

Försäljes i minnt hos de flesta skohandlande i landet.

MELLINS FOOD

är en lättsmält, närande föda för barn, sjuka, konvalescenter och ålderstigna personer och är varmt förordad af herrar läkare.

Köpes på alla apotek.

Prof samt broschyr om barns uppfostran gratis och franko från

**MELLINS FOOD DEPOT,
Malmö.**

Men idén får inte förfuskas. Den får inte komma i händer på olämpliga personer. Man måste framför allt se till, att de, som erhålla i uppdrag att förestå en koloni, äro vuxna sitt uppdrag. Det måste vara praktiska och förståndiga kvinnor, som förstå barnuppfostran och ha ett begrepp om allmän hygien. Inte gamla mamseller, som lipa för minsta drag och som inbilla sig att första villkoret för en rätt barnuppfostran är att akta ungarne för frisk luft.

Döm själf:

Alldeles i närheten, där jag slagit mig ner för sommaren, i Östanåtrakten, ha vi en skollofskoloni. Nå, mina egna ungar bruka alltid ute på landet ränna omkring med bara fötter. Det gör dem godt och de äro förtjusta däröfver. Det är ett lif, som härdar dem och som hör sommaren till. Men — hast Du mir gesehen! Barnen i skollofskolonien ha hela sommaren träfvat omkring i tjocka strumpor och kängor. Det har varit riktigt synd om de små stackarne. En sådan vacker sommar! En sådan värme! Och hvarför? Jo, fröken har varit ängslig att de skulle förkyla sig. — Sådana ska uppfostra och handleda barn! Fy tusan!

Och följden?

Härom dagen låg en liten parfvel och solade sig på en klippvall. Han mådde så godt, att det var en lust att se det. Men strax kom en större till och jagade upp honom. Han kunde bli kall, kantänka. Det var naturligtvis fröken, som varnat barnen från att ligga på marken! Vi, som legat nakna på klipporna och fått brännblåsor på ryggen!

Och så bli de högfärdiga af sig. Räcka lång näsa åt mina pojkar och kalla dem för "barfotalassar", som inte ha råd att gå med något på fötterna. Nå, det är ju barnsligheter, men det visar, att de fått en förvänd uppfattning. Skollofskolonierna ha inte kommit till för att klema bort barnen, utan för att härda och stärka dem. Hvad begriper en gammal mamsell sig på barn? Du skulle göra kolonien en tjänst, om du påpekade vikten af, att deras föreståndarinnor valdes med omsorg och urskillning. Inte endast de, som vilja, utan äfven de som kunna.

Det har jag härmed gjort.

THORE BLANCHE.

HEKTOR. EN HISTORIA FRÅN SIBIRIEN AF SERGIEJ JELPATEIVSKIJ. FRÅN RYSKAN AF OTTAR STARE.

(Forts. fr. nr 33).

"KURSK! KURSK! Fy-y-y-y", hvissar flickan ett tag och upprepar ånyo: »Kursk, Kursk! Kursk är du, kära lilla Hektor, och inte Kaluga.»

Hektor är belåten. Han låter förstå, att Kursk är något helt annat än Kaluga, och smäller därför bekräftande mot golfvet med sin stympade svans och rent af gnäller af tillfredsställelse.

»Kanske du i stället är Orjel?» * funderar flickan.

* Orjel betyder örn.

Ö:s ann.

»Orel?» hejdar hon sig. »En stor, stor örn, naturligtvis alldeles snöhvīt.» Hon försjunker i tankar, sitter tyst med armbågarna mot bordet och betraktar genom fönstret molnen, som segla på himlen. »Han flyger så högt, så högt, som molnet där, och under honom ligger Kavkasus, där bergjätten Kasbek utkämpade sin väldiga strid med sin granne Sjat garrå.»

Hon uppläser i tankarna sin älsklingsdikt och därvid undslipper henne: »Med hotfullt rullande ögon dem anför en gråhårig general.» Därpå tillägger hon: »En sån där som du, Hektor.»

Flickan fortsätter att stirra ut genom fönstret. Nu komma gässen åter sträckande öfver staden. De otäckorna! Hon minns nog, hur de i går sutto på ön midt emot staden och hur de sedan lyfte och lämnade kvar en af de sina. Den hade väl haft ena vingen bräckt eller varit skadad på annat sätt. För hvad den sprang omkring på ön och så den skrek sen, stackarn, efter den bortdragande flocken! Tårar lyste i ögonen på flickan. Hon slog armarna om Hektors gråa hals och kysste honom på nosen och sade:

»Men aldrig skall jag öfverge dig, Hektor lilla.»

På detta sätt nådde geografsläsningen lyckligen sitt slut och sedan vidtog studiet af ryska rikets historia.

Igorj väckte flickans medlidande. »Men det var ju han själf, som var skulden till sin olycka! Och den där Olga sen, det var då rent... Tänk bara, att låta gräfvna ner dem alla i en grop!» Som vanligt blef hon helt hjärtnuden. »Lefvande!»

Men så skänkte då Svjatoslav henne tröst! Det var omöjligt för flickan att längre sitta stilla. Den patriotiska glöden kom hennes hjärta att sjuda öfver. Hon iklädde sig en af broderns gamla skolmössor, en med afsliten skärm. I handen höll hon linjalen, som skulle föreställa Svjatoslavs väldiga slagsvärd. Så marscherade hon med stora steg omkring i rummet och ropade med tragisk patos:

»Icke skola vi bringa vanära öfver Rysslands jord! Här må våra ben hvilat! Skammen faller icke på dem, som döde äro.»

»Hör du det, Hektor! Icke skola vi bringa vanära öfver Rysslands jord.»

Hektor ådagalägger den största beredvillighet. Han sträfvat att med hela sitt väsen visa, att äfven han

är färdig offra lifvet för Rysslands jord. Han hoppar och gnäller af glädje och lyckas att upprepede gånger som bevis på sin obrottsliga tillgifvenhet slicka flickan på näsan, kinderna och läpparna.

Historieläxan är färdig.

»Nå, Hektor lilla, ska vi inte ut och promenera ett tag?»

Vid ordet promenera spetsar Hektor öronen och är i blinken på alla fyra.

»Men det är kanske för tidigt, Hektor lilla, och fult väder, så du förkyler dig och du blir tvungen att pånsla dig i strupen med sån där otäck jod och lägga kalla omslag på dig. Nej, Hektor lilla, jag tror vi hellre läser geografi.»

Flickan tänker åter öppna sin bok, men Hektor är nu alldeles vild. Han stöter upp dörren med bröstet och vänder på hufvudet och betraktar sin lilla härskarinna. Vid anblicken af den uppslagna boken, hugger han med tänderna tag i hennes klädning och drar henne bort mot dörren och skäller ifrigt.

»Vill du så gärna ut och promenera? Nå, vi ska väl det då,» ger flickan slutligen med sig.

Hon binder en röd sidenhalsduk om halsen på Hektor, viker ut rosettsnibbarna på hans bröst och ger honom de sista förmaningarna. »Du kan förkyla dig eljes. Och se nu till, så du inte blir våt om fötterna, för då får du feber och dör.»

»Ett, tu!» kommenderar hon.

Snart eka klampande steg i trappan, som leder till trädgården, och sex ben flyga fram längs trädgårdsängarna, hoppa öfver rabatterna. Ett par ben falla, två par hoppa öfver den liggande, och på grund af afståndet är det redan omöjligt att särskilja flickan och hunden från hvarandra.

En minut förgår och på taket till den tätt invid trädgården belägna boden uppenbar sig nu flickan med af ler nersmordt ansikte och med fränsliten klädningsfäll och ropar däruppi från: »Kursk! Kursk!»

»Kursk» gnor missbelåten och afundsjuk omkring boden och skäller ifrigt på sin trolösa väninna. Men snart finner han på råd. Medan han gör sitt kretslopp, stöter han på baksidan af boden på en vedtrafve, som är upplagd mot bodväggen, och i ett nu marscherar han stolt vid flickans sida uppe på taket med

WITTE.

BARON DE ROSEN.

PRESIDENT ROOSEVELT.

BARON KOMURA.

TAKAHIRA.

DE RYSK-JAPANSKA FREDSELEGERADE.

